

різних регіонах; скорочення відмінностей у рівні соціально-економічного розвитку регіонів; а також до досягнення необхідного рівня інфраструктурної забезпеченості всіх населених територій країни.

ЗАЙЦЕВА І.Ю., д.економ.н., професор

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків. Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗЛИТТІВ ТА ПОГЛИНАНЬ НА ТРАНСПОРТІ

В умовах посилення інтеграційних процесів у світовому економічному просторі принципово змінюється положення окремих національних економік як складових глобального світового господарства. На сьогоднішній день під впливом екзогенних факторів не має жодної країни, національні господарства якої не були б задіяні у світовій економіці.

Світогосподарські відносини охоплюють усі сфери функціонування міжнародної економіки, що перетворює їх у надзвичайно складну систему. Під впливом глобалізаційних процесів, світове господарство являє собою розгалужену, складну економічну систему, єдність якої забезпечується розвинутим міжнародним поділом і кооперацією праці, взаємодією інтенсивних міжнародних ринків, реалізацією валютно-фінансових і кредитних відносин. Саме це і зумовлює країни розвивати зовнішньоекономічні відносини у всій різноманітності їх форм, посилювати спеціалізацію виробництва та розширювати обсяги взаємодії із зовнішнім світом.

У формуванні виробничої інфраструктури світового господарства транспортна система посідає одне з найповажніших місць, оскільки саме транспорт безпосередньо приймає участь у забезпеченні циклів товарно-грошового обігу економіки, сприяє прогресивним географічним і структурним зрушенням в розміщенні виробництва і населення, прискоренню обігу матеріальних, фінансових, інформаційних та трудових ресурсів.

Таким чином, з посиленням інтернаціоналізації виробництва й обігу, стрімким зростанням конкуренції на традиційних ринках та дестабілізації фінансової сфери, інтенсифікація інтеграційних процесів безумовно призведе до інтернаціоналізації та глобалізації транспортно – логістичних систем. Тому першочерговим завданням є визначення економічної ролі та соціального значення транспорту у світовому господарстві, а також виявлення можливих шляхів підвищення ефективності світової транспортної інфраструктури.

На нашу думку, у вирішенні даної проблеми особливої уваги заслуговують організаційні перетворення у формі злиттів та поглинань (M&A – Mergers and Acquisitions) як один із найбільш потужних важелів підвищення ефективності функціонування транспортно – логістичних систем окремих держав та світу в цілому.

В контексті сучасних світогосподарських процесів, зумовлених зростанням глобалізації та поглибленням світової фінансової кризи, для прийняття рішення щодо доцільності проведення M&A угод у транспортній галузі, потребують деталізації фактори, що мають вплив на збільшення вартості об'єктів інтеграції.

Також, серед основоположних напрямів аналізу процесів злиття та поглинання є мотивація, тобто причини які спонукають власників компаній до інтеграційних перетворень.

У ході дослідження існуючих мотиваційних підходів, виявлено, що в працях сучасних фахівців немає систематизації та узагальнення існуючих теоретико-методологічних підходів. Тому, з метою досягнення нових наукових результатів, придатних для практичного впровадження у господарську діяльність транспортних компаній, вважаємо за необхідне систематизувати, узагальнити та переосмислити теоретичні підходи відповідно до вимог сучасності.

Розглянувши різноманітні мотиви інтеграційного процесу, вважаємо доцільним виділити лише ті мотиви, які, на нашу думку, найбільше сприяють реалізації головної мети будь якого підприємця – отримання прибутку.

До мотивів, що спонукають власників транспортних компаній до поглинання, відносяться: фінансові мотиви, комерційні, техніко – технологічні, мотив економії на масштабах, мотив встановлення монопольного становища, мотив інтеграції у виробничий цикл, екологічні, інтелектуальні та кадрові.

До мотивів інтеграційного процесу при злитті віднесемо: прагнення встановлення монопольного становища, економія на масштабах, отримання надприбутків, можливість входу на ринок, інтеграція об'єкта придбання в загальний виробничий цикл, зниження собівартості одиниці продукції, диверсифікація бізнесу, продаж «вроздріб» майна транспортної компанії, захист від поглинання.

В контексті сучасних світогосподарських процесів, зумовлених зростанням глобалізації та поглибленням світової фінансової кризи, для прийняття рішення щодо доцільності проведення M&A угод у транспортній галузі, потребують деталізації фактори, що мають вплив на збільшення вартості об'єктів інтеграції.

Серед позитивних ефектів від злиттів та поглинань транспортних компаній можна виділити наступні:

- збільшення обсягу реалізації транспортної продукції у вигляді перевезення вантажів та пасажирів;

- досягнення ефекту масштабу діяльності. Економії від розширення діяльності призводить до скорочення витрат на організацію транспортування товарів і ресурсів між різними країнами світу, а відповідно – до зниження цін на транспортні послуги;

- посилення ринкової позиції підприємства та зменшення залежності від існуючих ринків. З виходом на закордонні ринки, транспортні компанії удосконалюють свою діяльність у відносинах з контрагентами (посередники, клієнти, органи державної влади та ін.), що призводить до зміцнення їх ринкової позиції та автоматично знижує залежність від результатів діяльності на вітчизняному ринку.

- отримання можливості використання відмінностей і спільних характеристик вітчизняного ринку у порівнянні із закордонними ринками. Використання відмінностей і спільних характеристик полягає у можливості виходу транспортної компанії з окремого закордонного ринку за рахунок переходу на інший закордонний ринок без зниження ефективності діяльності загалом у випадку критичного зниження попиту на продукцію або суттєвого підвищення рівня конкуренції на окремому закордонному ринку;

- отримання можливості застосування існуючого досвіду управління на нових ринках та набуття нового досвіду діяльності. Компанії транспортної галузі, які функціонують на багатьох закордонних ринках, піддаються впливу більшої кількості зовнішніх факторів, що в свою чергу ускладнює процес управління ними. Завдяки цьому ці компанії отримують значно більші можливості розширення досвіду в порівнянні з тими підприємствами, що здійснюють діяльність лише на вітчизняному ринку.

Таким чином, завдяки угодам M&A, компанії транспортної галузі отримують можливість якомога краще адаптуватися до світового економічного клімату, який постійно змінюється, швидше розвиватися у відповідному секторі та регіоні, гідно конкурувати на ринку транспортних послуг.